

Ово је прича о пећкој породици која је радом и поштујући социјалистичке законе, који су многе осиромашили, ушла на велика врата светског бизниса

Јанићије и Даница однеговали су своје петоро познате деце. Слева: Сретен, Драгомир, Оливера, Зоран и Богољуб.

У изобилију је увек било само слоге

Пећ, јуна

Док пола Европе муку мучи како да састави крај са крајем, како да стиша социјалне буре и сачува од распада велике привредне системе из темеља пољугане беспарицом, како да запосли дивизије изгладнелих и беспослених радника и покрене до прагова заглабљену локомотиву развитка и напретка, на највредијој коти Балкана – на Косову – једна моћна приватна фирма о свему томе појма нема!

А реч је о систему од двадесет четири предузећа под чијим крововима хлеб пече две и по хиљаде радника, систему који окупља још готово десет пута толико коопераната, који је разуђен у свим крајевима земље од Марибора до Скопља и од Суботице до Тивта, који има своје фирме у Француској, СР Немачкој, Швајцарској, Аустрији и Совјетском Савезу, своје заступнике у двадесет две земље света и представништва у Паризу, Лондону, Москви, Бечу, Франкфурту, Милану, Њујорку...

Чиме се то све бави ова моћна

Од свих савета и завета ова сложна и богата браћа најпомније памте речи мајке Данице да се хлеб и паре никада не бацају и не допуштају да деца њихова забораве да су и они једном били сиротиња...

Трагови успешности посејани свуда: нова фабрика браће Карић у Пећи.

компанија готово је бесмислено и набрајати јер подаци могу бити бајати већ у тренутку кад се овај текст нађе пред читаоцима пошто је реч о програмима и постројењима која за ноћ могу да се преоријентишу, већ према ђудима и захтевима тржишта. О резултатима и финансијским ефектима да се и не говори – о томе зборе свакодневни нови подухвати, нови послови, нова предузећа, оснивање сопствене банке.

Творци тог ван сваке сумње највећег и најмоћнијег приватног система у послератној југословенској историји су четири брата Карића из Пећи – Богољуб, Сретен, Драгомир и Зоран – и њихова сестра Оливера – Верица, удата Недељковић.

У граду на плаховитој Бистрици потражили смо одговор како је то та необична пећка породица – радом и поштујући социјалистичке законе – за само једанаест година успела да створи ово што данас има и на велика врата уђе у светски бизнис.

Дом Карићевих је у насељу Пејерињак, испод истоименог

које са леве обале Бистрице доминира градом. Од некадашње сиротињске махале више нема готово ни трага. Иза високих бедема и накинђурених капија уздижу се палате.

Вековна традиција

Карићи не заостају. У лепој двоспратници, истина, сем родитеља, Јанићија и Данице, сада живи само најстарији син Сретен са породицом, али се ту свакодневно окупљају и сви остали.

А право родитељско гнездо у којем су Јанићије и Даница однеговали петоро своје сада широм пословног света познате деце је мала двособна потлеушица поред нове куће, која се чува, обнавља и уређује као светиња. Ту срећни родитељи најрадије дочекују госте, онако како су научили више од четрдесет година, тачније од 1947, када се Јанићије, боравећи у Ђаковици код тетке, загледао у њену лепу комшиницу Даницу, ћерку угледног ђаковичког трговца и крзнара Ђорђа Кузмановића, који је имао радњу у познатој Српској улици.

Карићи су једна од најстаријих српских породица на Косову – казује Јанићије, ведри шездесет осмогодишњи пензионисани трговац конфекције „Борац“ из Травника. – По неким подацима коре-

ни наше породице сежу четири стотине година унатраг. А занатство, предузетништво и трговина је, изгледа, била вековна традиција породице.

Злато делили прегрштима

Најстарији податак – казује даље Јанићије – који говори о Карићима као власницима приватних радњи и пекара датира из 1763. године. Остала је прича да су били изузетно вредни и да су стекли велико богатство. Кажу, кад су одлучили да се поделе, злато су прво делили онако огрлицама и нискама, а кад је ред дошао на дукате „у рифузи“, нису их бројали него прегрштима, па колико кога западне...

(Ту 1763. браћа Карићи су стога сада крупним словима уписали у амблему своје фирме, желећи да и на тај начин продуже и сачувају традицију).

Знам да се мој прадеда звао Трајко – вели Јанићије. Он је имао сина Глигорија, а овај Михаила и мога оца Стојана. Михаило је имао четири сина и једну ћерку, а Стојан два сина и две ћерке. Брат ми Ђорђе је погинуо 1942. у Војводини као партизан, а ја сам био у партизанима од 1943. године. Данас ми нису живе ни сестре Тодорка и Даница и имам само сестру по мајци Неду...

Оркестар из времена када су свирали на прославама и весељима око Пећи

И Стојан Карић је као и његови преци држао пекару и множио благо. Зато га је и запала Јефимија, лепа ћерка угледног проте Константина Шћекића, кога су Турци, плашећи се ваљда његова угледа и утицаја, убили на правди бога, а султан после његовог сирочади свакомесечно помоћ давао на велики дерт оних који су организовали атентат.

У јесен 1927, мени је било тек пет година, обистини се страшни суд: имати па немати. Седамнаест дана и седамнаест ноћи непрекидно је падала киша, цркве прокапаше и провре где никад није врело. Ударише помуте и потоци, замути

се и помахната Бистрица и једно јутро се обрете ноћ горе, ноћ доле – с приметним дрхтајем у гласу казује Јанићије.

Тог стравичног јутра, поред осталих, Бистрица је понела три куће Стојана Карића. Биле су на самој обали, мало испод данашњег хотела „Метохија“. Вода је распала и однела седам Стојанових виноградара, а некако убрзо потом се десило да му и пекара изгори...

Добре слуге, а страшни господари, ватра и мутна вода, тако прождриле све што је вековима стварано и кућено. Отац је због тога убрзо пресвиснуо и мајка ми са петоро нејачи о врату остала на улици. Две године смо се потуцали од немила до недрага док мајка није добила три хиљаде динара помоћи од Црвеног крста и продала нешто мало накита што јој се затекло о врату и на рукама те искупила још хиљаду и по да купи ово мало куће – збори Јанићије, а сета му бора ведро чело.

Можете мислити каква ли је то била несрећа: једна отмена госпођа која је имала богатство и послугу, која је живела у најстрожем центру вароши, одједном се морала одрећи свега тога, настанити се у сиротињској махали и служећи по туђим кућама, перући туђим женама рубље, помажући породицама по комшилучку, обезбеђивати хлеб за своју децу – са неким чудним поштовањем о својој свекрви говори Јанићијева сунруга Даница. Она и гласом и гестом одаје утисак жене која, обрвана родитељским бригама и немаштином, никад није могла да се размеће материнском љубављу, тако да су сви они и данас за њу остали деца без обзира на чету од деветнаесторо лепе унучади.

Парадајз на пет делова

Познати пећки трговци браћа Хаџиристићи узели Јанићија, сироче Стојана Карића, још 1938. године за шегрта. После је он постао калфа и изучио занат па кад се завршио рат, одмах је био продавач. Заређаше деца. Био сам још у војсци кад ми се родио Сретен. Стигло писмо од куће. Пишу родио ми се син и кум му дао име Сретен. За ђавола, била већ избила резолуција и Сретен Јујовић зглајзао. Командант, неки мајор, како је то већ био обичај, пре мене је отворио писмо и прочитао и

„ДИНАСТИЈА“

Последњих година заиста су ретке прилике кад се сва породица Карић нађе на окупу. У овом тренутку „династија“ броји 31 члана, а неизоставно се окупља 20. јануара. То је троструки празник породице: крсна слава – Свети Јован Крститељ, рођендан мајке и баке Данице и дан фирме.

Иначе, сваки од браће има по четворо деце, а сестра троје. Сретенови су Горан, Бојан, Гордана и Стефан; Драгомирови – Саша, Симон, Југослав и Данијела; Зоранови – Јефимија, Ана, Владан и Душан; Богољубови – Небојша, Надежда, Јелена и Даница; а Оливерини – Александар, Александар и Горица. Све то педантно у свом тефтеру води деда Јанићије и не може се никако догодити да се неки рођендан заборава и неко од унучади остане без поклона. Жали се да сада само у августу нема ниједног рођендана.

Чланови „династије“ су, наравно, и супруге Карићевих, Славица, службеница (Сретенова), Хафа, наставница (Драгомирова), Маријана, правница (Зоранова) и Миланка-Мара, такође правница (Богољубова), као и Оливерин супруг Новица Недељковић, инспектор у СУП-у у Пећи.

ето га збори ми пред целом четом: „Карићу”, вели, видим, добио си сина. Да ти је жив и здрав, али ми се не допада име које си му дао. Није у реду да твој син носи име издајника Партије и револуције...” Следих се, знам ја шта то значи, још сам неки комесар у чети. Почех да се правдам, да кријим кума који је неук и не зна, може бити, за издају Сретена Жујовића и, наравно, тврдо обећах да ћу „грешку” исправити. На томе се и заврши. Ја кумовску не порекох, а више ме нико и не пита ништа за то. После сам и партијску књижицу вратио кад ми се најмлађи Богољуб родио. Веле, комуниста не може дете крстити у цркви. Како не може, за име бога, како ја мајци вољу да кршим, како поповској ћерки да објасним да је за комунисте смртни грех ако уђу у цркву. Како дете које се родило на Богојављење, да оставим некрштено? Вратих ја црвену књижицу па са дететом у Патријаршију, под крст...

За три године, 1948, 1949. и 1950, Јанићије и Даница су добили три сина - Сретена, Драгомира и Зорана, четири године касније Богољуба, а 1959. и ћерку, јединицу, Оливеру. Мучно се и тешко живело од скромне платице продавца. Још да није било помоћи коју је добијала бака Јефимија (њој, одмах пошто јој је отац погинуо, патријарх Гаврило Дожич као школски друг њеног оца, доделио помоћ па то и државне власти после рата уважиле и наставиле).

- Човече, могу ја постати најбогатији на свету, али ја никада нећу и не могу заборавити да смо се ми подигли и одрасли на чају и шербету, да никада ничег, сем љубави и слоге у кући, није било у изобиљу - каже Богољуб Карић.

Са само осам година је почео да зарађује динар сопственим рукама. По граду је развозио колицима и продавао популарни напиток клакер.

- Сад заиста лепо живимо и имамо све, али ја никако не допуштам да се моја деца ичим издајају од друге у школи или у комшилуку, а тако и моја браћа и снахе васпитавају своје малишане. Богатство нам не може избрисати из сећања време кад нисмо имали, кад је мајка један парадајиз делила на нас петоро, а она и тата остајали без дела, кад нам је за ручак пржила најјевтиније кромпириће које је куповала пред затварање пијаце...

- Драган и ја смо тек били научили мало да свирамо и за једну Нову годину пођемо у Витомирицу да свирамо. Пешке, по снегу, седам километара носимо инструменте. Браћамо се у зору опет пешке, мокри, промрзли, уморни и ненаспавани, али пресрећни: зарадили 15.000 динара. Биле су то за нас велике паре: барем две татине плате. Уђемо у собу, пробудимо тату и маму да им честитамо Нову годину, а ја извучем све оне паре и да их задовољим, бацим их увис и разастрем по соби. Мајка ме прекорно погледа и озбиљно рече: „Дете, моје, упамти: паре и хлеб се никада не бацају...” И ја, и сви ми, те њене речи памтимо боље и више од свих савета и завета - каже Зоран Карић.

Будо Симоновић

(У идућем броју: „ПЕСМА НАС ОДРЖАЛА...”)